

NY MUSIK

i samarbete med
Caroli församling

Peter Garland

– ett galet lapptäcke

Stråkkvartett nr. 2, Crazy Cloud (1994)

1. Sado
2. Mori
3. Sueño en Rio Grande
4. Blues for Helena
5. From the Mountains, Returning to the City

Stråkkvartett nr. 4, Crazy Quilt (2014)

Bozzinikvartetten

Clemens Merkel, Alissa Cheung – violin

Stéphanie Bozzini – viola, Isabelle Bozzini – cello

Lördag den 21 april 2018, kl.16.00

Caroli kyrka, Borås

”Arbetet med *Stråkkvartett nr.2, Crazy Cloud*, inleddes i Koninji-templet (där jag bodde i deras gästrum) på kullarna ovanför staden Hamochi på ön Sado i Japan, och fullbordades i Kreutzberg i Berlin på sommaren samma år. Stycket är tillägnat Helena de Carvalho Tietjen. Dess titel syftar på den pseudonym poeten och prästen Ikkyu (1394–1481) använde.

Särskilt tack går till Helena; liksom till Georg Kochi och Ralph Samuelson vid Asian Cultural Council (som stod för mitt stipendium) för deras stöd under min japanska vistelse; samt till herr och fru Kusaka och deras dotter vid Koninji-templet för att jag fick använda deras piano och för att de gav mig tolv notblad (därför blev första satsen tolv sidor lång!).”

Stråkkvartett nr.4, Crazy Quilt, ”hämtar sin inspiration från ett stycke för solocello, *Out of the Blue*, som jag komponerade i slutet av 2013. Det styckets struktur är tämligen uppenbar, en stigande och senare fallande båge om 44 tonhöjder. Bortsett från inledande och avslutande låga C, spelas varje tonhöjd i 30 sekunder: 42 uppåt (21 minuter), 42 nedåt (21 minuter). Låga C spelas en hel minut i början och åter i slutet, och den högsta tonen, ett G en och en halv oktav ovanför ettstrukna C, en hel minut i mitten av stycket. Totalt 45 minuter. Under denna process förändras dynamik, stråkposition och tonernas längd konstant. (...)

När jag grunnade på det här stycket i efterhand, slog det mig att jag skulle kunna bygga en hel stråkkvartett ovanpå det, lite som att bygga ett hus över en redan existerande grund. På medeltiden och under renässansen var bruket av cantus firmus en liknande idé. Så jag bestämde mig för att göra just det. Cellostämman är ton för ton densamma (med ett par dynamiska justeringar för att anpassa den till ensemblen). Om jag hade några betänkligheter rörande *Out of the Blue*, var det att själva processen var så uppenbar och förutsägbart, trots de ständiga förändringarna av klangfärg, tonhöjd och rytm. I kvartettversionen kunde jag koka ihop intrigen (eller grytan) på ett annat sätt, så att säga. (...)

Liksom för cello bestäms antalet tonhöjder för varje instrument av dess hela tonomfång. (...) Nio konsonanta kvinter: lite som sagans lyckliga slut. För att variera tonhöjdsförändringen, bestämde jag att eftersom cello, viola och violin 1 alla stiger och faller kromatiskt, skulle violin 2 få göra det diatoniskt, alltså alla de gamla goda (eller gamla onda) ’vita’ tonerna.”

Efter att i detalj ha beskrivit förhållandet mellan varierande tidsenheter och notvärden, påtalar Garland avvikelser från ordningen och konstaterar: ”Men eftersom total enhetlighet är de enkla själarnas territorium sabbar jag ordningen emellanåt”. Och efter att ha redovisat ett matematiskt misstag, skriver han: ”Detta hände sig faktiskt bara för att jag var så trött, men jag bestämde mig för att jag gillade det. Dessutom är ju bara Gud perfekt, säger de.

Så till skillnad från *Out of the Blue* är den här kvartetten långt mer komplicerad! Jag komponerade faktiskt först varje stämma separat, och kombinerade dem sedan till ett komplett partitur. Så här finns en del ovanliga dissonanser, förhållanden mellan register och harmoniska övergångar. Men det stör mig inte.

Jag bestämde mig också för att notera stycket med linjär, horisontell tidsnotation... (...) Att översätta det i taktstreck och takter skulle bara ha resulterat i en tjurigtönsättare/notkopist. Om det skulle uppstå lite tidslig heterofoni, så må det väl vara hänt: vad som räknas i sista ändan är att spelarna börjar och slutar tillsammans, och inte driver alltför långt ur kurs under resans gång!

En annan iakttagelse i det avseendet är att det kompletta partituret skrevs ut genom bruk av hjärna, ögon samt papper och penna. Ingen dator. (...) Så de vertikala tidssambanden är ibland lite ungefärliga. Jag gjorde mitt bästa och ber inte om ursäkt.

Vintern 2014 var lång och kall. När människor tvingas hålla sig inomhus, är sådana sysselsättningar som att göra lapptäcken ett kreativt sätt att fördriva tiden. Titeln *Crazy Quilt* kom för mig, därför att precis som i ett sådant galet lapptäcke är mönstren och färgerna i den här musiken livliga, oregelbundna och ständigt föränderliga. Det finns inga ’tomma ytor’ i ett galet lapptäcke, och det finns heller inga tomma ytor, d.v.s. tystnader, i den här musiken. Det finns också ett mått av självironi i titeln. Jag var tvungen att kalkylera, göra så många beräkningar och räkna så mycket – aktiviteter som är ovanliga i min kompositionsprocess – att jag ibland trodde att jag höll på att bli galen. Eller utveckla någon sorts räknemani eller ett svårt fall av lappsjuka. Så denna klangväv som jag gjorde vintern 2014, är kanske ett ’galet’ lapptäcke i mer än ett avseende. Men jag vann ju Skowhegan (Maine) Quilters Association Door Prize 2006 – så det kanske bara är så att jag äntligen har funnit min sanna kallelse.”

"Grandmother Bell". Broderad och bemålad Crazy Quilt. Englewood, New Jersey, c:a 1880.